

Sygn. akt III PK 4/08

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 5 czerwca 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jerzy Kwaśniewski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Roman Kuczyński

SSN Andrzej Wróbel

w sprawie z powództwa E. G. i E. K.

przeciwko Wyższej Szkole Finansów i Bankowości [...]

o stypendium naukowe,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 5 czerwca 2008 r.,

skargi kasacyjnej powoda E. K. od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 17 października 2007 r.,

oddala skargę kasacyjną.

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 17 października 2007 r. Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację powoda E. K. od wyroku Sądu Rejonowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia

17 października 2007 r. oddalającego powództwo przeciwko Wyższej Szkole Finansów i Bankowości o stypendium naukowe.

Sąd drugiej instancji podzielił i przyjął za własne ustalenia faktyczne oraz rozważania prawne Sądu pierwszej instancji, które przedstawiają się następująco.

Powód w dniu 4 czerwca 2005 r. zawarł z Wyższą Szkołą Finansów i Bankowości umowę o pracę na czas określony od dnia 1 października 2005 r. do dnia 30 września 2010 r. na stanowisku profesora z wynagrodzeniem miesięcznym 1.000 zł. brutto. 1 października 2005 r. kanclerz uczelni na podstawie uchwały nr 3 Senatu Wyższej Szkoły Finansów i Bankowości z dnia 20 września 2000 r. przyznała powodowi stypendium naukowe w wysokości 4.300 zł. Stypendium to miało być wypłacane na koniec każdego miesiąca z możliwością wstrzymania lub cofnięcia (bez wcześniejszego powiadomienia) w przypadku nieprowadzenia badań naukowych w zakresie ekonomii towaroznawstwa, nauki o jakości i zarządzania zintegrowanego. W styczniu 2006 r. powód przekazał wyniki swoich badań naukowych rektorowi uczelni. W lipcu 2006 r. kanclerz zdecydowała o niewypłacie stypendium naukowego powodowi. W dniu 13 września 2006 r. powód otrzymał pismo rozwiązujące umowę o pracę za dwutygodniowym wypowiedzeniem z dniem 30 września 2006 r.

Sąd drugiej instancji podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji, że stosownie do treści art. 353¹ k.c. strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swojego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości tego stosunku, ustawie, ani zasadom współżycia społecznego. W przypadku umów o pracę jednym z ograniczeń ustawowych jest to, że postanowienia umowy w zakresie wynagrodzenia za pracę nie mogą określać wynagrodzenia niższego od wynagrodzenia minimalnego ustalonego przez ustawodawcę. W umowie o pracę powoda znalazły się jasno sprecyzowane zasady wynagrodzenia za pracę. Ani z umowy o pracę powoda ani też z aktu przyznania stypendium naukowego nie wynika, że integralnym składnikiem wynagrodzenia miało być stypendium naukowe. Stypendium naukowego nie można utożsamiać z wynagrodzeniem za pracę, ani też uznać za składnik wynagrodzenia za pracę. Istotnym elementem odróżniającym stypendium naukowe od wynagrodzenia za pracę była kwestia ekwiwalentności tych świadczeń. Wynagrodzenie za pracę

stanowiło ekwiwalent za wykonaną pracę dydaktyczną na uczelni, a stypendium naukowe było świadczeniem wypłacanym za prace badawczo – naukowe. Z aktu przyznania stypendium wyraźnie wynika jego związek z prowadzeniem badań naukowo – badawczych. Ponadto „Regulamin wynagradzania pracowników zatrudnionych w Wyższej Szkole Finansów i Bankowości” wprowadzony w dniu 1 października 1995 r. nie przewiduje, aby w skład wynagrodzenia bądź jako jego dodatkowy składnik wchodziło stypendium naukowe.

Od dnia 1 października 2000 r. zasady przyznawania stypendium naukowego u strony pozwanej określa uchwała Senatu Wyższej Szkoły Finansów i Bankowości w sprawie projektu ufundowania stypendiów naukowych. Zgodnie z § 3 tego projektu decyzję o wysokości stypendiów naukowych i ich ewentualnych zmianach podejmuje wyłącznie kanclerz. Natomiast na podstawie § 5 stypendium naukowe ma charakter uznaniowy i jest niezależną od wynagrodzenia formą gratyfikacji.

Powód jako pracownik naukowy pozwanej powinien był zapoznać się z regulacjami przyznawania mu stypendium naukowego, które były powołane w treści aktu nadania stypendium oraz dostępne na tablicy ogłoszeń.

Sąd drugiej instancji podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji co do tego, że z treści postanowień projektu ufundowania stypendiów naukowych wynika, że zarówno decyzja o przyznaniu stypendium jak i określenie jego wysokości została pozostawiona kanclerzowi pozwanej szkoły. Uznaniowość należy rozumieć na tyle szeroko, że nie obejmuje ona swoją treścią jedynie zapisanych w akcie nadania stypendium naukowego powoda przypadków nie wywiązania się terminowego z prowadzonych przez niego prac naukowych. Stypendium naukowe było wypłacane z zysków pozwanej szkoły, która ma charakter niepubliczny. Dopiero przyznanie stypendium naukowego stanowiło dla powoda podstawę do żądania wypłaty, a takiej decyzji kanclerz pozwanej szkoły nie podjęła.

Sąd drugiej instancji podkreślił, że w pozwie powód podnosił, że kwota jego miesięcznego wynagrodzenia została określona w umowie o pracę na kwotę 1.000 zł. brutto, natomiast przyznano mu również stypendium w zamian za zobowiązanie się do prowadzenia działalności naukowej w dziedzinie ekonomii – w kwocie 4.300 zł. Z powyższego wynika, że apelujący wyraźnie rozróżniał wynagrodzenie od

stypendium. Wynagrodzenie i stypendium odróżniał również pozwany, o czym świadczą wyciągi z transakcji bankowych. W apelacji skarżący E. K. bezzasadnie twierdził, że powinien otrzymać wynagrodzenie w kwocie 5.000 zł.

Sąd drugiej instancji za chybiony uznał podnoszony w apelacji zarzut naruszenia art. 65 k.c., gdyż przepis ten nie ma zastosowania w sprawie (podobnie jak art. 42 k.p.). Nie jest prawdą, że strony ustaliły wynagrodzenie na kwotę 5.000 zł., gdyż przeczy temu zawarta pisemnie umowa o pracę.

W skardze kasacyjnej wniesionej od powyższego wyroku Sądu Okręgowego powód E. K. wniósł o jego zmianę i orzeczenie co do istoty sprawy przez zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 12.900 zł. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania według norm przepisanych prawem.

Skarga zawiera tylko podstawę dotyczącą naruszenia przepisów prawa materialnego, w ramach której skarżący zarzucił błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 29 § 1 pkt 3 k.p. i art. 119 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. Nr 164, poz. 1365 ze zm.) oraz nie uwzględnienie dyspozycji art. 65 § 2 k.c. przez uznanie, że wypłacane powodowi stypendium naukowe nie stanowiło ukrytego składnika wynagrodzenia za jego pracę wykonywaną w pełnym wymiarze czasu pracy i na warunkach określonych w art. 22 § 1 k.p. na rzecz strony pozwanej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zawarte w skardze kasacyjnej zarzuty naruszenia wskazanych w niej przepisów prawa materialnego stanowiących o tym, że umowa o pracę powinna określać wynagrodzenie odpowiadające rodzajowi pracy oraz że w umowach należy raczej badać jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu (art. 65 § 2 k.c.), muszą być w procesie subsumcji odniesione do ustalonych w sprawie faktów. To oczywiste uzależnienie oceny prawnej od konkretnego stanu faktycznego, na etapie postępowania kasacyjnego nie może polegać na podstawianiu pod zakwestionowaną w skardze ocenę prawną

innych ustaleń faktycznych niż te, które stanowią podstawę zaskarżonego orzeczenia (por. art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Za niedopuszczalne należy uznać te z argumentów powoływanych w rozpatrywanej skardze, które polegają na wskazywaniu okoliczności faktycznych niepotwierdzonych podstawą faktyczną zaskarżonego wyroku. Dotyczy to w szczególności powoływania się przez skarżącego na „wstępne ustalenia dotyczące wynagrodzenia za pracę”, chociaż ustaleń takich nie zawiera podstawa faktyczna zaskarżonego wyroku. Powoływanie się w skardze na okoliczności wykraczające poza zakres ustaleń faktycznych zaskarżonego wyroku jest także niekonsekwentne w stosunku do wybranej przez skarżącego podstawy skargi (por. art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.), wszak skarżący nie zarzucił naruszenia jakiegokolwiek przepisu postępowania określającego procesowe podstawy dokonanych w sprawie ustaleń.

Skarga jest niezasadna, gdyż jej zasadnicze tezy o jakiejś niedopuszczalności wynagrodzenia za pracę powoda zostały oderwane od ustaleń faktycznych wyroku, a nawet nie mieszczą się w zakresie wskazanych w skardze przepisów prawa materialnego polegają na przedstawieniu w formie pytań wątpliwości jakie skarżący – w tych warunkach teoretycznie – wysnuwa na tle opowiedzianych w skardze praktyk uczelni niepublicznych ażeby do stosunku pracy wprowadzać stypendium naukowe w celu obniżenia kosztów zatrudnienia.

W ramach postawionych zarzutów (por. art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.) nie mieszczą się także podniesione w uzasadnieniu skargi zastrzeżenia co do ukształtowania stypendium naukowego przyznanego powodowi na zasadach nadmiernie uznaniowych, zależnych wyłącznie od organu uczelni. Zastrzeżenia te nie odnoszą się bowiem adekwatnie do zarzutów skargi, których konstrukcja nie dotyczy stypendium, ale wynagrodzenia za pracę. Skarżący nie domaga się w skardze ustalenia prawa do stypendium, którego powód został bezpodstawnie pozbawiony, domaga się wyłącznie umówionego wynagrodzenia za pracę.

Tymczasem, stosownie do poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych, strony zawarły na piśmie umowę o pracę z określeniem w niej umówionego wynagrodzenia za pracę, niezależnie od tego, w innym terminie i z powołaniem się na szczególne podstawy w zakresie przyjętych w pozwanej Uczelni zasad

przyznawania stypendium naukowego, zostało przyznane powodowi określone stypendium.

Ocena prawna zaskarżonego wyroku o odrębności stypendium od wynagrodzenia za pracę opiera się na niebudzącej zastrzeżeń analizie ustalonych faktów. Podkreślono w tej ocenie nie tylko niebudzącą wątpliwości interpretacyjnych treść umowy, świadomie przez powoda zaakceptowanej, ale także odrębne struktury wynagrodzenia za pracę i stypendium, w tym szczególne źródła wewnętrznego prawa Uczelni jako podstawy przyznania stypendium naukowego. Ocena ta obejmuje wynikającą z art. 65 § 2 k.c. dyrektywę interpretacji umów zgodnie z zamiarem stron i celem umowy.

Ustaleniom i ocenie prawnej zaskarżonego wyroku nie mogą być skutecznie przeciwstawione wątpliwości, które nie opierają się na analizie ustalonych okoliczności faktycznych a ujęte zostały w skardze w formie teoretycznych pytań, które z tego powodu nie podlegały rozpoznaniu.

Z powyższych przyczyn, uznając bezzasadność podstawy skargi kasacyjnej Sąd Najwyższy orzekł zgodnie z art. 398¹⁴ k.p.c.